

θὰ προὔτιμων τὰς σκληροτάτας βασάνους παρὰ τοιοῦτον ἄτιμον ἐξευτελισμόν.

«Πατέρα μου Πιότρ Ἀνδρέιτς, μοὶ ἐψιθύρισε κρυφίως ὁ Σαβέλιτς, ὅστις ἴστατο ὀπισθὲν μου καὶ μὲ ὤθει διὰ τοῦ ἀγκῶνος, μὴν εἶσαι πεισματάρης· τί θὰ πάθης! Φτύσε καὶ φίλησε τὸ χέρι τοῦ ληστ. . . Φίλησέ του τὸ χέρι!»

Δὲν ἐκινήθη· ὁ Πουγάτσεφ ἀπέσυρε τὴν χεῖρά του καὶ εἶπε μειδιῶν :

«Ἡ αὐθεντία του τὰ ἔχασε, καθὼς φαίνεται, ἀπὸ τὴν χαρὰν σηκώσατέ τον.» Μὲ ἐσήκωσαν καὶ ἔμεινα ἐλεύθερος. Παρετῆρουν δὲ τότε τὴν ἐξακολούθησιν τῆς ἀτίμου κωμωδίας.

Οἱ κάτοικοι ἤρξαντο νὰ δίδωσι τὸν ὄρκον τῆς πίστεως. Ἐπλησίαζον ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἠσπάζοντο τὸν σταυρὸν καὶ προσεκύνουν τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀνταρτῶν. Κατόπιν ἦλθεν ἡ σειρά τῶν στρατιωτῶν τῆς φρουρᾶς· ὁ βράπτῆς τοῦ λόχου, κρατῶν τὴν ἀμβλείαν αὐτοῦ ψαλλίδα, ἔκοπτε τὴν οὐρὰν τῆς κόμης αὐτῶν. Ἐσεῖον τὴν κεφαλὴν καὶ ἐπλησίαζον τὰ χεῖλη εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Πουγάτσεφ· οὗτος δὲ τοῖς ἔλεγεν ὅτι ἦσαν συγχωρημένοι, καὶ ὅτι τοὺς ἐδέχετο εἰς τὸν στρατὸν του. Διήρκεσε δὲ τοῦτο τρεῖς σχεδὸν ὥρας. Τέλος ὁ Πουγάτσεφ ἠγέρθη τῆς ἔδρας αὐτοῦ καὶ κατῆλθε τῆς πρὸ τῆς ἐξωθύρας ἐξέδρας, ἀκολουθούμενος ὑπὸ τῶν ἀρχηγῶν. Τῷ ἔφερον λευκὸν ἵππον πλουσίως ἐσκευασμένον, δύο δὲ Κοζάκοι λαβόντες αὐτὸν ἐκ τῶν βραχιόνων τὸν ἐβόηθησαν νὰ ἐπιβῆ. Ἀνήγγειλε τῷ παπᾶ Γαρασίμ, ὅτι θὰ γευματίσῃ εἰς τὴν οἰκίαν του. Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἠκούσθη σπαρρακτικὴ γυναικεία κραυγὴ. Λησταί τινες ἔσυρον ἐκτὸς τῆς οἰκίας τὴν Βασίλισσαν Ἰεγορόβναν, λυσίκομον καὶ ἡμίγυμον· εἰς ἐξ αὐτῶν εἶχεν ἐπὶ τῶν ὤμων ἐρριμένην τὴν τηβενίδα τῆς, ἄλλοι δ' εἶχον ἀρπάσῃ στρώματα καὶ κιβώτια καὶ λινοστολὰς καὶ τὰ σκεύη τοῦ τείου καὶ παντοειδῆ πράγματα. «ὦ πατέρες μου, ἐφῶναι ἡ δυστυχὴς γραῖα, ἀφήσατέ με, νὰ εἰσθε καλά· φέρετέ με εἰς τὸν Ἰβάν Κούσμιτς».

Ἐξαφνα παρετῆρησε τὴν ἀγγόνην καὶ ἀνεγνώρισε τὸν σύζυγον αὐτῆς. «Κακοῦργοι, ἐκραύγασεν ἐκτὸς ἑαυτῆς, τί ἐκάματε; Φῶς μου, Ἰβάν Κούσμιτς, γενναιόκαρδε στρατιῶτα· οὔτε αἰ πρωσικαὶ μπαγιονέτται σὲ ἐπείραζαν, οὔτε αἰ τουρκικαὶ σφαῖραι, καὶ ἐχάθης ἀπ' αὐτὸν τὸν ἄχρειον κακοῦργον.

— Κάμετε νὰ βουβαθῆ ἡ γρηᾶ στρίγγλα,» εἶπεν ὁ Πουγάτσεφ.

Νέος τις Κοζάκος τὴν ἐκτύπησε διὰ τῆς σπάθης κατακέφαλα καὶ ἡ γηραιὰ σύζυγος τοῦ λοχαγοῦ ἔπεσε νεκρά, κάτωθεν τῆς ἐξέδρας. Ὁ Πουγάτσεφ ἀπῆλθε, καὶ ἅπαντες ἠκολούθησαν αὐτὸν δρομαῖοι κατὰ πόδα.

[Ἐστειλε συνέχεια].

ΕΠΙΔΡΑΣΙΣ ΤΩΝ ΔΙΕΓΕΡΤΙΚΩΝ

ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς.

Συνέχεια καὶ τέλος· 181 σελ. 652.

Ἐνδιέτριψα ἐκ προθέσεως εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν συμπτωμάτων, ἃ συνοδεύουσι παρὰ τοῖς πρωτοπειροῖς τὴν χρῆσιν τῶν διεγερτικῶν οὐσιῶν. Τὴν περιόδον ταύτην δεόν νὰ λάβῃ τις ὑπ' ὄψει ὅπως κατανοήσῃ τὴν ἐπίδρασιν ἣν ἐξασκεῖ ἐπὶ τῶν λειτουργιῶν, ἐπὶ τῆς διαρκείας τοῦ βίου. Ἡ μέθη, ὡς εἶπομεν ἤδη, εἶνε ἀρχὴ δηλητηρίασεως· ἂν παρατείνητε αὐτὴν καὶ αὐξήσῃτε τὰς δόσεις, ἡ δηλητηρίασις θὰ ἐκδηλωθῆ πλήρης, ἂν δ' ἐξακολουθήσῃτε, ἡ σκηνὴ θὰ τελειώσῃ διὰ τοῦ θανάτου. Τὰ ὄργανα ἡμῶν εἰσὶ διατεταγμένα κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ἐξακολουθοῦσι λειτουργοῦντα καὶ ἐν ἀτάξια διακείμενα· τότε ἐπέρχεται ἡ συνήθεια, ἡ ἔξις, ἀπατηλαὶ λέξεις, διότι μόνην τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ πράγματος δεικνύουσι. Πᾶσα λειτουργία ἐκτελουμένη ἀτάκτως ἐπηρεάζει τὸ ὄργανον ἀφ' οὗ ἐξαροτᾶται, εἶτα δὲ τροποποιεῖται καὶ αὐτὴ ὑπὸ τοῦ ὄργάνου· ἡ ἀλληλεπίδρασις αὐτῆ συνεπιφέρει μετὰ τινα καιρὸν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον μακρὸν, ὑλικὴν ἀλλοίωσιν τοῦ ὄργάνου, καὶ ἀνάλογον μεταβολὴν τῆς λειτουργίας. Ἡ φύσις δὲν ἀπόλλυσι τὰ διακαιώματά της· ἡ ἀνθρωπίνη μηχανὴ κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον ὑπακούει εἰς τὰς φαντασιοπληξίας ἡμῶν. Πλανώμεθα περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς θρασυτητός μας, διότι δὲν τιμωρούμεθα ἀμέσως ὑπ' αὐτῶν, ἐν ᾧ ἀφ' ἐτέρου προκαλοῦμεν κατ' ἀρέσκειαν εὐάρεστα συναισθήματα. Ἡ ἡδονὴ ἦν χορηγοῦσιν ἡμῖν μᾶς ἐξαπατᾶ· μᾶς ἀποτυφλοῖ, ἂν κατὰ τύχην ἀναζητήσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Συγκαταβατικοὶ ὄντες καὶ μεροληπτικοὶ δικασταὶ ἡμῶν αὐτῶν ἐπιλαμβανόμεθα τῶν ἐλαφρυντικῶν περιπτώσεων. Βλέπομεν ἕκαστον πράττοντα οἷα καὶ ἡμεῖς καὶ ζῶντα — καλῶς ἢ κακῶς — τοῦτο ἀρκεῖ πρὸς ἐνθάρρυνσιν ἡμῶν. Χαρακτηρίζομεν ὡς ἀπαισιοδόξους τοὺς φωνάζοντας πρὸς ἡμᾶς : «Σκοτόνετε τὸν ἑαυτὸν σας». Εἰς πάντα τὰ ἐπιχειρήματα ἀντιτάσσομεν τὴν ἐπικίνδυνον κοινοσπίαν : «Ἡμεῖς ἀμνομεν μετρίαν χρῆσιν· τὴν κατάχρησιν κατηγορήσατε».

Ἀλλὰ τίς ποτὲ θὰ δυνηθῆ νὰ στήσῃ τὴν ὀροθετικὴν γραμμὴν μεταξὺ τῆς χρήσεως καὶ τῆς καταχρήσεως; Ἡ ἀκρασία, ὑπὸ τῆς ἐξέως ὑπακρουπτομένη, λαμβάνει, τὸ ψευδὲς ἐξωτερικὸν τῆς ἐγκρατείας, ἡ δὲ φιληθονία εἶνε ἀείποτε ἀκόρεστος. Ὑπάρχουσι βεβαίως ἀνθρωποὶ τινες, ἱκανὸν κράτος ἐφ' ἑαυτῶν κεκτημένοι, ὅπως κανονίζωσιν ἀσφαλῶς τὴν χρῆσιν ἐκάστου πράγματος. Εἰς αὐτοὺς τὸ κάπνισμα ἐνὸς σιγάρου ἢ ἡ πόσις ποτηρίου ποτοῦ δὲν συν-

επιφέρει δυσκρέστους συνεπειάς, ἀλλὰ δὲν εἶνε ἀσφαλεῖς ἢ δι' ὀλίγον μόνον χρόνον ἐφ' ὅσον τὸ πρᾶγμα χωρήσῃ οὕτω. Πολλοὺς ἐξ αὐτῶν αἱ περιστάσεις, ἢ κατὰ μικρὸν ἕξις, ἢ ἔμφυτος ῥοπή πρὸς ἔντασιν τῶν ἐντυπώσεων, θ' ἀναγκάσῃ ν' αὐξήσῃ τὴν δόσιν τοῦ διεγερτικοῦ, ἄχρις οὗ λιποτακτῆσιν ἀπὸ τῆς τάξεως τῶν καυχωμένων ὅτι ποιοῦνται χρῆσιν, ἀλλ' οὐχὶ κατάχρησιν. Προτιμότερον λοιπὸν, καὶ διὰ τοὺς ὀλίγους τούτους, νάποφεύγῃ μᾶλλον τὸν πειρασμὸν ἢ νά δισχυρίζωνται ὅτι θά κανονίσῃ τὰς συνεπειάς αὐτοῦ.

Δὲν παρετηρήσατε ἄλλως τε πόσον ἔλαστικαί εἶνε αἱ λέξεις αὗται : χρῆσις, κατάχρησις ; "Ἄν ἐρωτήσατε γεγυμνασμένον τινὰ ζυθοπότην ποῖον εἶνε τὸ λογικὸν ὄριον τῆς χρήσεως τοῦ προσφιλοῦς ποτοῦ, θέλει ὀρίσει τούτο, ἐν εἰλικρινείᾳ, εἰς πέντε ἢ ἐξ λίτρας καθ' ἑκάστην, θὰ καταδικάσῃ δ' ὡς κατάχρησιν τὴν πόσιν εἰκοσι πέντε μέχρι τριάκοντα λιτρῶν, ἢν ποσότητα ὑπερβαίνουνσι περιώνυμοι τινὲς ζυθοπόται. Σουηδὸς τις ἐργάτης θεωρεῖ ἑαυτὸν ἐγκρατέστατον ἂν δὲν πίνῃ ὀλόκληρον βούκαλιν ῥακῆς καθ' ἑκάστην.

Μόνος ὁ φυσιολόγος εἶνε ἱκανὸς νά λύσῃ τὸ ζήτημα. Τιθέμενος ὑπεράνω τῶν ὑπὸ τῶν παθῶν καὶ τῶν προλήψεων παρामορφουμένων σκέψεων, κρίνει τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἔποψιν μόνον τῆς ὑγείας, τῆς ἁρμονίας τῶν λειτουργιῶν καὶ τῆς μακροβιότητος. Στερρὸς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τούτου, σὰς λέγει : «Ἡ κατάχρησις τῶν διεγερτικῶν ἄρχεται εὐθὺς ἀμέσως ὡς ἐπιφέρουσιν οἰανδήποτε ταραχὴν ἐν ταῖς λειτουργίαις τοῦ σώματος καὶ τοῦ πνεύματος. Οὗτος εἶνε ὁ ἀπόλυτος κανὼν, καθ' οὗ οὐδὲν σόφισμα δύναται νά ἰσχύσῃ. Λοιπὸν, ἐνώπιον τοῦ κανόνος τούτου, δὲν εἴμεθα ἠναγκασμένοι νά ὁμολογήσωμεν ὅτι ἡ κατάχρησις ἄρχεται μετὰ τῆς χρήσεως ;

"Ἐχωμεν λοιπὸν τὸ θάρρος νά ὦμεν λογικοί. Οὐχὶ πλέον ἐπιφυλάξις, ἀτελῆ μέτρα, συμβιβασμοὺς ἐκ συμφέροντος.

Αἱ στατιστικαὶ ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ χρῆσις τῶν διεγερτικῶν αὐξάνει φοβερῶς τὰς περιπτώσεις τῆς παραλυσίας, τῆς παραφροσύνης, τῆς αὐτοκτονίας, τῶν ἐγκλημάτων. Ἡ χρῆσις αὐτῶν, ἐν οἰσδήποτε βαθμῷ, συνεπάγεται νόσους τοῦ σώματος καὶ διαταραχὰς διανοητικὰς. Κατέχουσι τὴν πρώτην τάξιν ἐν τοῖς αἰτίοις τοῖς συντέμνουσι τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν. Οἱ ἔχοντες ἐντολὴν νά ἐξακριβώσῃ τὸ πρᾶγμα μᾶς δεικνύουσι τὸ κακόν· εἰς ἡμᾶς δ' ἐναπόκειται νά ἐφαρμόσωμεν τὰ φάρμακα. Μᾶς ἀναγγέλλουσι τὸν ἐχθρόν· ἐπιτεθῶμεν κατ' αὐτοῦ.

"Ὅταν ἐπιδημῇ τις ἐπισκλήπη ἐπὶ ἔθνος τινός, ὅταν ἀπλῆ ἐπιζωοτία μαστίζῃ τὰ ποίμνια, πάντες ἀμιλλῶνται κατὰ τὸν ζῆλον ὅπως ἀπε-

λάσωσι τὸν κίνδυνον ἢ μειώσωσι τὸν ἐξ αὐτοῦ ὄλεθρον. Οὐδὲν μέτρον φαίνεται καταθλιπτικόν· δὲν συζητοῦσιν—, ἐνεργοῦσι. Διότι ἐν ταῖς περιουδικαῖς ταύταις θεωρηματικαῖς, ἐπὶ τῶν πνευμάτων βαθεῖαν ἐντύπωσιν ἐμποιεῖ ἡ ταχεῖα τοῦ κακοῦ πρόοδος, τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου, ὁ ἀριθμὸς τῶν θυμάτων. "Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τισιν ἐβδομάσι συμβαινόντων θανάτων διενέμετο εἰς δεκαπέντε ἢ εἰκοσι ἔτη, ἂν οἱ θάνατοι ἀντὶ τῶν ὧσιν αἰφνίδιοι, ἦσαν ἀπλῶς ἡ τελευταία πράξις μακρᾶς νόσου, θὰ ἐγενόμεθα τοσοῦτον ἀδιάφοροι πρὸς αὐτοὺς ὅσον εἴμεθα καὶ διὰ τὰς χιλιάδας τῶν ὑπὸ τοῦ τυφοειδοῦς πυρετοῦ ἢ τῆς πνευμονικῆς φθίσεως δεκατιζομένων θυμάτων.

"Ἡ ἕξις τοῦ βλέπειν πάντας ποιομένους χρῆσιν διεγερτικῶν, ἢ φασινομενικῆ αὐτῶν ἀβλαβεία, ἢ ἡδονὴν ἢν προξενούσιν ἡμῖν, ἐμποδιζοῦσι νά καταμετρήσωμεν οἷον ὄλεθρον προξενούσιν εἰς ἡμᾶς· ὁ Montaigne εἶπεν : «Ὅλα τὰ κακὰ τῶν ἀνθρώπων προέρχονται ἀπὸ τὴν ἀνοησίαν των». Τοῦτο δύναται νά ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ πάντων. Κατεστήσαμεν ὁμοτραπέζους ἡμῶν πάντα τὰ διεγερτικὰ, τὰ μεθυστικὰ ποτὰ. Ἀπονέμεμεν εἰς αὐτὰ προθύμως μέρος τῆς ὑγείας μας, τῆς εὐθυμίας μας, τοῦ πνεύματός μας, καὶ τῆς στοργῆς μας ἔτι· πρέπει τις ἀληθῶς νά ἦ βεβαιότατος περὶ ἑαυτοῦ ὅπως καταγγεῖλῃ τοὺς οἰκείους τούτους ἐχθρούς. Μόνον δι' ἐξαιρετικῶν τεκμηρίων δύναται τις νά ἐλπίζῃ ὅτι θά πείσῃ οὗς συμβουλευεῖ νά παραιτηθῶσι πράγματος ὑπερλατρεύουσι. Τοῦτο δ' εἶνε ἔργον τῆς ὑγεινῆς.

Εἰς αὐτὴν ἀνήκει νά δεῖξῃ τοὺς κινδύνους τοὺς συμπαρομαρτοῦντας τῇ χρήσει τῶν διεγερτικῶν, καὶ νά ὑποσημάνῃ πῶς εἶνε δυνατόν ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ ὄργανα ταῦτα τοῦ ὄλεθρου διὰ μέσων φυσικῶν, ἐπωφελῶν, ὅπως ἐκπληρώσῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατὰ πᾶσαν ἡλικίαν, τὰς φυσικὰς ἀνάγκας, τὴν πρὸς τὴν ἡδονὴν ῥοπήν καὶ τὴν πρὸς τὸ ἰδανικὸν τάσιν.

Συνήθως οἱ ἄνθρωποι προσφεύγουσιν εἰς τὰ διεγερτικὰ ἐκ φυσικῆς τινος ἀνάγκης, ἐξ ὀρμενφύτου τινός, προερχομένου ἐξ ἀταξίας τῶν λειτουργιῶν· οὕτω ἡ ἀνεπαρκὴς διατροφή ἀγχει φυσικῶς εἰς τὴν χρῆσιν τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Εἶνε ἀληθές ὅτι τὰ πνευματώδη ποτὰ καθίστανται συχνάκις ἡ τροφὴ τῆς ὀκνηρίας καὶ τῆς ἀκολασίας· ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον, ἡ ἀνεπαρκὴς διατροφή ἐπιφέρει ἄνισον πάλιν μεταξὺ τοῦ ἄρτου καὶ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, μεταξὺ τῆς εὐζωΐας καὶ τῆς οἰνοφυγίας.

"Υποθέσατε ἐργάτην τινὰ νηφάλιον, τακτικῶς διαιτώμενον, λιαν ἀδιάφορον πρὸς τὰ παραδείγματα καὶ τὰς προσκλήσεις τῶν συντρόφων του — ὑπάρχουσι δὲ πολλοὶ τοιοῦτοι — ἠναγκασμένον νά θρέψῃ πολυἀριθμον οἰκογένειαν διὰ γλίσχρου μισθοῦ. "Ἐρχεται ὁ χειμῶν· αἱ δαπά-

ναι αὐξάνουσιν· ἡ ἀνεπαρκὴς ἤδη τροφή πρέπει νὰ περισταλῆ ἔτι ὅπως οἰκονομηθῆ ἔνδυμά τι ἀπαραίτητον διὰ τὴν ψυχρὰν τοῦ ἔτους ὥραν. Πρωταῖν τινὰ ἐν τῷ ἐργοστασίῳ αἰσθάνεται ἑαυτὸν ἀδύνατον. Ἐργάτης τις βλέπων αὐτὸν ἤττον τοῦ συνήθους ζωηρὸν εἰς τὸ ἔργον, τὸν προσκαλεῖ «νὰ πάρῃ ἓνα ποτῆρι, γιὰ νὰ δυναμώσῃ καὶ νὰ ζεσταθῆ». Αὐτοῖον, θὰ πῖον ἐν ἄλλο, ἔπειτα δύο, ἀκολούθως τρία, τέσσαρα καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὁ φίλος ἡμῶν θὰ καταστῆ πότης πνευματωδῶν ποτῶν. Ἐνεκα ἐλλείψεως ἄρτου καὶ κρέατος καθήνησεν ἐκεῖ. Καὶ τότε δὲν ἔχει πλέον ὄρεξιν, οὔτε κὰν διὰ τὸ πενιχρὸν του φαγητόν, καὶ οὕτω εἶνε καταδεδικασμένος νὰ πίνῃ ὅπως μὴ ἀποθάνῃ ἐξ ἀτροφίας· φονεύει ἑαυτὸν διὰ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν ὅπως μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης, καὶ κατανατᾷ νὰ δαπανᾷ εἰς τὸ προσφιλέως του ποτὸν πολλῶ περισσότερα παρ' ὅσα θὰ ἐχρειάζετο πρὸς ἐπαρκῆ διατροφήν τῆς οἰκογενείας του. Καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος, ὁ κάτωχρος, ὁ τρέμων, ὁ καχεκτικώτατος, ἀφ' οὔτινος ἀπομακρύνεσθε μετ' ἀηδίας, ἀφήκεν εἰς τὸ πενιχρὸν του δῶμα σύζυγον, τέκνα· ἔλειψαν τὰ χρήματα, ἐπῆλθεν ἡ ἀσθένεια, καὶ ὁ ἄθλιος πατήρ φέρεται εἰς τὸ νοσοκομεῖον, ὅπως ἐκπνεύσῃ ἐν φοικῶδει ἀγωνίᾳ.

Ἡ ἐγκράτεια δύναται νὰ ἐπικρατήσῃ ἐκεῖ μόνον ἔνθα ὑφίστανται ὁ οἰκογενειακὸς βίος, σχετικὴ τις ἀνεσις ἐπιτρέπουσα τὸν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς οἰκείους σεβασμὸν, τροφὴ ἐπαρκῶς ἐπανορθωτικὴ, μέση τις παιδευσίς ἀνάγουσα τὸ πνεῦμα εἰς ὑψηλοτέρας ἀπολαύσεις. Ἐπαναλαμβάνομεν ὅτι καὶ ἐν τῇ στοιχειωδεστάτῃ παιδεύσει ἔδει εὐρεῖαν νὰ κατέχῃ θέσιν ἡ ὑγιεινὴ—ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἦν εὐρίσκομεν ἐν τῷ βάθει πάντων τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων—ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὰ τετριμμένα φωνακήματα δι' ἄρχων ὑγιῶν, στερρῶν, ἐρμηνευομένων δι' οἰκογενειακῶν παραδειγμάτων.

Ὁ πρῶτος ἀντίπαλος ὃν ἔπρεπε ν' ἀντιτάξωμεν κατὰ τῶν διεγερτικῶν εἶνε ἡ ἀγωγή, ἡ μορφοῦσα τὰ ἦθη, ὡς βοηθὸν δ' αὐτῆς νὰ παρᾶσχωμεν τὸν περιφρουροῦντα αὐτὰ νόμον.

Ὅπως ἐμμείνωμεν ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ὑγιεινῆς καὶ καταλήξωμεν εἰς πρακτικὰ ἀποτελέσματα, προσπαθήσωμεν, λαμβάνοντες τὰ πράγματα οἷα εἶνε, νὰ διαχαράξωμεν τὸν δρόμον πρὸς ἀλληλοδιαδόχους βελτιώσεις, τὰς μόνας ἅς λογικῶς δυνάμεθα νὰ ἐλπίσωμεν.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτοκτονεῖται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς χρήσεως τῶν διεγερτικῶν· πῶς νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νοσήματος τούτου; Ἐκ τῶν διεγερτικῶν ἰδίως τινὰ εἰσὶν ἐπικίνδυνα· τὰ πνευματώδη ποτὰ καὶ ὁ καπνός. Δὲν εἶνε δυνατὸν ἀρᾶ γε οἱ ποιούμενοι χρήσιν πνευματωδῶν ποτῶν καὶ καπνοῦ ν' ἀπολέσωσι τὴν ἑξὶν αὐτῶν διὰ τῆς ἀντικατάστασως; ἅς

παρασκευάσωσι καπνὸν ὀλίγην περιέχοντα νικοτιανήν. Ὁ οἶνος, ὁ ζῦθος, ἅς ἀντικαταστήσωσι τὸ οἰνόπνευμα· βραδύτερον ὁ καφὲς, τὸ τέιον, ἅς ἀντικαταστήσωσι τὸν οἶνον· τέλος ἅς ἀντικαταστήσωσιν εὐχερῶς τὰς βαθμηδὸν ἐλαφροτέρας ἐγχύσεις τῶν φυτῶν τούτων δι' ἄλλων ἐγχύσεων ἀπλῶς ἀρωματικῶν ἢ δι' ἀπλοῦ ὕδατος. Σημειώσατε ὅτι ἡ ἀντικατάστασις ἐπέρχεται ἀφ' ἑαυτῆς ἐν πολλαῖς περιστάσεσιν· οὕτω ἐκ τῶν στρατιωτῶν τῶν λαμβανόντων ἡμερωσίαν μερίδα καφὲ, πολλοὶ δὲν αἰσθάνονται πλέον τὴν ἀνάγκην νὰ πῖωσιν οἰνόπνευμα.

Ἄλλ' ἡ ἐγκράτεια εἶνε πόρισμα. Εἶδομεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἀποσκιρτᾷ αὐτῆς ἐπιδιώκων τὴν ἐλλείπουσαν αὐτῷ εὐζωίαν. Τοῦτο οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅσακις ζητοῦμεν νὰ κολάσωμεν ἢ νὰ καταργήσωμεν τὴν χρήσιν τῶν διεγερτικῶν. Ὅπως ἐπαναφέρωμεν τὸν ἠθικὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ κατάστασιν, ἅς ἐξασφαλίσωμεν αὐτῷ κατ' ἀρχὰς κανονικὴν φυσικὴν ζωὴν· μελετῶντες δὲ τὸ ζήτημα θὰ ἐκπλαγῶμεν βλέποντες πόσον ἡ διατροφή ἐπιδραῖ ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ. Ἀφ' οὔτου ἐπαναλαμβάνεται ἡ συμβουλὴ «Νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιεῖ», οὐδέποτε ἐξητάσθησαν ἐπαρκῶς αἱ μεταξὺ τοῦ πνεύματος καὶ νήστου στομάχου ὑφιστάμεναι σχέσεις. Πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ ἐξασφαλίσθῃ ὁ ἐπιούσιος ἄρτος, ἢ πρὸς συντήρησιν καὶ ἐργασίαν ἀπαιτουμένη τροφή. Τὸ καλῶς διατρεφόμενον σῶμα δὲν θὰ ἐπικαλεσθῆ εἰς βοήθειάν του τὰ διεγερτικὰ, ὅπως ἀπατήσῃ τὴν πείναν, ὅπως γαλβανίσῃ τοὺς μῦς, παραγάγῃ ἐφήμερον θερμότητα, ἢ κατασιγάσῃ τὰς ὀδύνας τῆς ἀτροφίας. Ἀλλὰ δὲν εἶνε αὐτὰ μόνα. Ἐὰν ἡ ἐργασία τῶν χειρῶν μὴ ἐπαρκῆ, ἡ ἀνάγκη φυσικῆς δραστηριότητος θέλει εὐρεῖ ἐν τῇ διανοητικῇ ἀσκήσει νόμιμον ἰκανοποίησιν. Τὸ πνεῦμα καὶ ἡ καρδιά ἔχουσιν ἀνάγκην συγκινήσεων, ἐντυπώσεων, διαχύσεων· ταῦτα πάντα ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οἰκογενειακῷ βίῳ, ταῖς τέρψεσι τῆς ἐστίας, ταῖς ἐντίμοις φιλίαις. Παραδεχόμεθα προσέτι ὅτι ὑπάρχει ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καθ' ὅλας τὰς περιστάσεις, τὸ ἐλκύνον αὐτὸν πρὸς τὸ ἄγνωστον, θρησκευτικὸν τι αἰσθημα, τάσις τις πρὸς τὸ ἰδανικόν. Εἰς οἰονδήποτε βαθμὸν καὶ ἂν ὑπάρχωσι τὰ αἰσθηματὰ ταῦτα εἶνε φυσικά, ἐλλείψει δὲ τροφῆς, μεταβάλλονται εἰς ταπεινὰς ἀκολάστους ὀρέξεις. Εἰς τὸν κίνδυνον τούτου ἅς ἀντιτάξωμεν ἠθικὸν συναίσθημα κρατυθὲν ὑπὸ τῆς ἀγωγῆς καὶ τοῦ παραδείγματός, ὑψηλὸν αἰσθημα τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀναπτυχθὲν διὰ τῶν βιβλίων, τοῦ θεάτρου, τῶν ἔργων τῆς τέχνης.

Οὐδὲν ἐν ταῖς λόγοις τούτοις τὸ ὁμοιάζον πρὸς οὐτοπίαν. Δὲν ἐλλείπουσιν αἱ ἀγαθαὶ θελήσεις, ἀλλ' ἡ ὁμίθυμος ἀπόφασις. Πάσχωμεν πάντες νόσημα χρόνιον, κληρονομικόν, ἐνθαρ-

ρυνόμενον ὑπὸ τοῦ εἰσπράττοντος τοὺς φόρους δημοσίου ταμείου, διαδιδόμενον διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν ἡθῶν, κανονιζόμενον ὑπὸ τῶν νόμων. Ἐπιθυμοῦμεν θερμῶς νὰ ιαθῶμεν, ἀλλ' ἐλλείπει διευθύνσις τις ἀνωθεν ἐρχομένη, ὅπως ἐπιτελέσῃ βαθμηδὸν τὰς μεταρρυθμίσεις, καὶ ἡ καθιέρωσις νόμου, ὅπως ἐξαναγκάσῃ, ἐν τινι μέτρῳ, τοὺς δυσανασχετοῦντας νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς θεραπείαν.

Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ποιεῖται χρῆσιν διεγερτικῶν, ἢ φυσικῆ, ἢ ἠθικῆ καὶ διανοητικῆ αὐτοῦ ἀναγέννησις ἔσται ἀνέφικτος· πρέπει νὰ ὑπομείνωμεν τὸν βίον βραχύν, ἀσθενικόν, τεταραχμένον. Αὐτῷ τούτῳ ἐπαφίεται νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸν ἀρχικὸν τύπον, νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ προορισμοῦ του, καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὴν μακροβιότητά τῆς φυλῆς του· θέλει δὲ κατορθώσῃ τοῦτο διὰ τῶν μέσων ἃ ἐζητάσαμεν. Εὐτυχῆς ὁ λαός, ὅστις συντρίβων τὰς προλήψεις τῆς ἐξέως, ἔξει τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβῃ τὴν σταυροφορίαν ταύτην κατὰ τῶν πνευματωδῶν ποτῶν, ὅπως ἰδρῶσῃ ἐπὶ τῆς ὑγιεινῆς τὴν ἰσχύν του καὶ τὸ μεγαλεῖόν του.

A. K.

Ο ΕΚΛΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

A

Οὐδὲν οὐράνιον φαινόμενον προεμήνυσε τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφάνισιν τοῦ μικροῦ Δράκου, πρώτου καρποῦ τῶν γάμων τῆς Ἀσπασίας Σαράντη καὶ τοῦ Σιδέρη Τριάντη.

— Ἐφθινὰ τὴν γλύτωσα! Ἐξεφώνησεν ἐξαλλοὺς ὁ εὐτυχῆς πατὴρ, ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι ὅτι ἡ σύζυγός του ἔτεκεν ἄρρεν. — Νὰ λοιπὸν τώρα ὁ καλὸς σου Σιδέρης μπαμπᾶς! ἔχομε καὶ γυιό!.. Εὐλογητὸς ὁ Θεός! Ἄν ἔχη φωνὴ τὸν κἀνω παπᾶ, ἂν ἔχη μυαλὸ τὸν κἀνω δάσκαλο, ἂν ἔχη καρδιὰ τὸν κἀνω στρατιωτικὸ, ἂν δὲν ἔχη—γιατρὸ, ἂν ἔχη ποδάρια τὸν κἀνω δικηγόρο, καὶ ἂν μαζὺ μὲ τῶν ποδαριῶν τὴ χάρη εἶναι καὶ λιγάκι καπάτσος τὸν κἀνω πολιτικὸ!... Ἄλλὰ νὰ ἰδοῦμε θὰ παίρνῃ κι' ἀπὸ λόγια; θάκούῃ τῆς συμβουλαῖς τοῦ γέρου—Τριάντη;... αἱ! ἂν ἀκούῃ πάλι, ἂν δὲν ἀκούῃ κακὸ τοῦ κεφαλιοῦ του θὰ κάμῃ... τὸ κἀτω-κἀτω τῆς γραφῆς τὸν κρατῶ 'στὸ μαγαζί.

Ὁ κύριος Σιδέρης Τριάντης ἦτο οἰνοπώλης.

B

Ὁ ἀδικηθεὶς ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης ἐθνικὸς ποιητῆς Φασέθων Πηγασιδῆς, τακτικὸς πελάτης τοῦ κυρ-Σιδέρη—εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον τοῦ ὁποίου παρεσκευάζοντο καὶ εὐωδέστατοι μεζέδες—ἐχρησίμευσεν ὡς ἀνάδοχος, ὠνόμασε δὲ τὸν νεαρὸν Δράκον Ζέφυρον· εἰς τὸν οἰκογενειακὸν ὅμως κύκλον, εἰς ἃν δὲν ἐγένετο μεγάλη

χρῆσις τῆς καθαρευούσης, ὠνομάζετο Ζαφείρης καὶ θωπευτικῶς Ζαφειράκης.

Ἰπὸ τὸ τελευταῖον μάλιστα τοῦτο ὄνομα ὀλίγῳ μετὰ ταῦτα ἦτο πασίγνωστος εἰς ἅπασαν τὴν συνοικίαν, ἣν πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως ἠνώχλει.

Ὁ Ζαφειράκης ἦτο τὸ φόβητρον τῶν κατοικιδίων ζώων, ἐν τῇ καταδιώξει δὲ τῶν γαλῶν ἰδίως ἦτο ἀπαράμιλλος, ἀναρριχώμενος εἰς τὰς μάνδρας, λιθοβολῶν καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, πηδῶν ἀπὸ στέγης εἰς στέγην καὶ μὴ φειδόμενος τῶν ταλαιπώρων κερραμιδιῶν, ἅτινα ἀσπλάγχως διὰ τῶν ποδῶν του κατεμωλώπιζε. . .

Γ

Τὰ ἔτη παρήρχοντο καὶ ὁ Ζαφειράκης ἐμεγάλωνεν.

Ἐκ νεαρωτάτης ἡλικίας του ἐδεικνυε τὸν διὰ τὴν πολιτικὴν προορισμὸν του. Εἰς τὸ οἰνοπωλεῖον εἶχε κατακτήσει τὴν γενικὴν συμπάθειαν· Ζαφειράκη ἀπὸ ἴδω, Ζαφειράκη ἀπὸ κεῖ, καὶ ὁ Ζαφειράκης πανταχοῦ παρὼν τοῦ ἐνὸς ἔσφιγγε τὴν χεῖρα, τοῦ ἄλλου ἐθώπευε τὴν ῥάχιν, τὸν τρίτον ἐνηγκαλιζέτο, ἐνῶ προσεμεῖδία πρὸς τὸν τέταρτον προσφωνῶν τὸν πέμπτον καὶ ῥίπτων προστατευτικὸν βλέμμα μετὰ κινήσεως τῆς κεφαλῆς πρὸς τὸν ἕκτον. . . Κάπου-κάπου δὲ, ὡς λέγεται, κατὰ νυκτερινὰς ὥρας, ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ πατρὸς του, συνέκρουε καὶ τὸ κύπελλον πρὸς ἀπομεινωμένον τινὰ καὶ ἰδιαιτέρας εὐνοίας πελάτην.

Βλέπων ὁ εὐτυχῆς πατὴρ τὸν ἐνθουσιασμὸν ὃν διήγειρεν ὁ υἱὸς του ἠτένιζεν ὑπερηφάνως τὸν πολιτευτὴν τοῦ μέλλοντος, καὶ «ὦχ! νὰ μοῦ ζήσῃ!» ἀνεφώνει ἠδέως, ἐνῶ ἔβαζε μὰ ὀκᾶ στὰ ὄλα.

Τοῦ γενικοῦ ὅμως τούτου ἐνθουσιασμοῦ δὲν μετεῖχον καὶ οἱ ἀτυχεῖς διδάσκαλοί του, μάτην καταβάλλοντες ἀτύτους κόπους, καὶ μάτην ἐπινοοῦντες νέας μεθόδους πρὸς καλλιέργειαν τῆς κεφαλῆς του· ἀξιοσημειωτὸς δὲ πρὸ πάντων ἦτο ἡ ἀντίφασις των πρὸς τοὺς ὑποδηματοποιούς καταγοητευμένους μὲ τὸν Ζαφειράκην, ἀτρόμητον καταναλωτὴν ὑποδημάτων.

Μὲ κόπους, μὲ τρεχάματα, μὲ παρακλήσεις, μὲ πεισθῆσια, μὲ ἀναμειβίσεις καὶ αὐτῆς τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καὶ δικαστικῆς ἐξουσίας, μάλιστα κατωρθοῦτο νὰ πηδᾷ ὁ Ζαφειράκης ἀπὸ τάξεως εἰς τάξιν. Ὁ κυρ-Τριάντης ὅμως οὐ μόνον δὲν δυσηρεστεῖτο ἐπὶ τούτοις, ἀλλὰ καὶ ὑπέθαλπε τοῦ υἱοῦ του τὰς τάσεις, κεκρηυγμένος ἐχθρὸς τυγχάνων τῶν γραμμάτων καὶ τῶν γραμματισμένων, οὓς ἀπὸ καρδίας ἐμίσει, καὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους, κατὰ τὴν φράσιν του, «δὲ βγαίνει τίποτις».

— Ὁ γυιὸς μου—ἀπῆντα ὁ κυρ-Τριάντης στεροτύπως εἰς τοὺς πολεμοῦντας τὰς θεωρίαις